

Participatieverslag Buurtaanpak Aardgasvrij Startbijeenkomst Kanaleneiland-Zuid – 12 september 2023

Het participatietraject

Doel

Het hoofddoel van de participatie is om alle stakeholders en bewoners van Kanaleneiland-Zuid (KEZ) te bereiken en de gelegenheid te geven om ideeën, wensen en meningen in te brengen over de buurtaanpak om tot een omgevingsbewust en gedragen Uitvoeringsplan te komen.

Op 12 september vond de (eerste) startbijeenkomst van de Buurtaanpak Aardgasvrij plaats in cluster Kanaleneiland-Zuid en had een informeel karakter. De bijeenkomst vond plaats in basisschool 'De Olijfboom' (Afrikalaan 28a). De startbijeenkomst was in de vorm van een fysieke inloopbijeenkomst met een plenair deel van 30 minuten. Inwoners konden tussen 19:00 – 21:30 uur binnenlopen. Er waren 6 standjes met de volgende doelen:

- Buurtbewoners en ondernemers informeren over de Buurtaanpak Aardgasvrij (proces, tijdslijn, participatiemogelijkheden etc.);
- Buurtbewoners en ondernemers actief betrekken en handelingsperspectief bieden (besparen);
- Buurtbewoners en ondernemers informeren over mogelijke warmtealternatieven en inductie koken;
- Woningeigenaren informeren over het verduurzamen van de eigen woning;
- Huurders informeren over kleinere energiebesparende maatregelen;
- Ophalen van wensen, verwachtingen en interesse voor vervolg.

In juni hebben 4285 huishoudens in Kanaleneiland-zuid een wijkbericht op de mat gekregen met een uitnodiging voor de bijeenkomst, maar ook een link naar een buurtpeiling. Naast het organiseren van de startbijeenkomst hebben we digitaal deze buurtpeiling opgezet om online de ideeën, wensen en meningen over de buurtaanpak in Kanaleneiland-Zuid te verzamelen. Deze peiling kon worden ingevuld van 27 juni tot 20 september. De peiling is 388 keer ingevuld en opvallende uitkomsten zijn:

- Onder de deelnemers van de peiling zijn de meningen over een aardgasvrij Kanaleneiland-zuid verdeeld, 60% vindt het een goed idee omdat gas niet duurzaam is het steeds meer gaat kosten, en 40% vindt het een slecht idee omdat ze geen zin hebben in gedoe en van mening zijn dat aardgas goedkoper is;
- Ook over de overstap naar elektrisch koken zijn de meningen aardig verdeeld, ruim 25% vindt de overstap een slecht idee omdat ze van mening zijn dat de manier van koken niet op inductie kan en/of te duur is.

We nemen de resultaten mee in het vervolg van het participatieproces. Voor de deelnemers die hun gegevens hebben achter gelaten om mee te praten over de overstap naar aardgasvrij Kanaleneiland-zuid en/of contact willen over de mogelijkheden om hun woning te isoleren nemen wij persoonlijk contact met ze op.

Startbijeenkomst Kanaleneiland-Zuid

Kernboodschap

De kernboodschap voor aardgasvrij Kanaleneiland-Zuid en deze avond is:

We staan aan het begin van een grote verandering: heel Nederland wordt aardgasvrij. Dat betekent koken en verwarmen zonder aardgas. In Utrecht nemen we de tijd om deze overstap zorgvuldig voor te bereiden, buurt voor buurt, samen met bewoners en ondernemers. We vinden het belangrijk dat er een haalbaar en betaalbaar alternatief komt voor aardgas en dat iedereen mee kan doen. We starten in de eerste 24 buurten, waarvan Kanaleneiland Zuid er één is. We werken aan een plan met bewoners en ondernemers om binnen tien jaar helemaal aardgasvrij te zijn.

Ook bieden we handelingsperspectief over wat inwoners en ondernemers nu al kunnen doen aan een duurzame en energiezuinige woning.

Betrokkenen

Alle inwoners uit het cluster Kanaleneiland-Zuid waren uitgenodigd voor de startbijeenkomst. De volgende doelgroepen zijn hierin meegenomen:

- Eigenaar-bewoners
- Huurders woningbouwcorporatie/particulier
- Eigenaren en huurders van zakelijk en/of Maatschappelijk vastgoed (o.a. ondernemers)
- Bestuurders en bewoner van VvE's (vereniging van eigenaars)

De volgende betrokkenen vanuit de gemeente en samenwerkingspartners waren daarnaast aanwezig deze avond om bij te dragen aan de doelen van de startbijeenkomst:

- Dagvoorzitter Hans Peter Lassche (inwoner uit Kanaleneiland-Zuid)
- Stichting Krachtwijken voor de tolken Arabisch en Berbers
- Via de wijkcoöperatie Kanaleneiland een groep vrouwen voor de catering
- Via de wijkcoöperatie Een ondernemer in de wijk met een eigen theehuis voor instructie inductie koken met tajine
- Energiecoöperatie Energie-U (voor kleine besparingsmaatregelen)
- Energiebox/JMA voor de energiebox
- Klimaatkermis met het speelrad voor kleine besparingsmaatregelen
- Gemeente Utrecht projectteam van Buurtaanpak Aardgasvrij
- Gemeente Utrecht team 'Wonen' vanuit de pijler energiebesparing door onder andere isoleren van gebouwen
- Gemeente Utrecht voor VvE's en Ondernemers.

Vorm inloopbijeenkomst

Tijdens de plenaire opening gaf de gemeente een introductie over het onderwerp Aardgasvrij. De aanwezige bewoners werden kort meegenomen in het proces van de buurtaanpak. Om erachter te komen welke bewoners op de avond zijn afgekomen zijn er een aantal vragen gesteld aan de zaal in de vorm van handen opsteken als antwoord. Als laatste onderdeel zijn er een aantal veel gestelde vragen behandeld door collega's van de gemeente Utrecht. Ná de plenaire introductie konden de buurtbewoners terecht bij verschillende stands voor het ophalen van gerichte informatie. De volgende stands waren aanwezig voor informatievoorziening:

Aanpak aardgasvrij

Bij deze stand informeerden we bewoners over het proces van de buurtaanpak aardgasvrij en hoe zij mee kunnen denken. Bewoners konden op het (participatie) proces reageren door post-its te plakken op de 'zorg- en wensmuur'. Vanuit de participatie en het proces konden bewoners op het (participatie) proces reageren door post-its te plakken op de 'zorg- en wensmuur':

Zorgen	Wensen
Wat betekent het voor huurders?	Onderzoek naar waterstof door gasleidingen
Stadswarmte is niet groen omdat de restwarmte van de industrie onvoldoende is, stookt Eneco extra biomassa. Dat is geen groene energie	Waterstofgas
Verwarrende tekeningen over zonnepanelen	Meer onderwijs over de urgentie van verduurzaming
De kosten voor VvE zijn >2 miljoen. Wat moeten we doen?	Hoe ziet het er concreet uit: gaan bijvoorbeeld alle straten tegelijk open?
Monopolie van Eneco op het warmtenet, zodat zij het tarief kunnen bepalen. Dat is niet anders wanneer de stad	

Aardgasvrij verwarmen

Bij dit kraampje werd uitleg gegeven over wat een warmtenet en een warmtepomp is, en hoe deze warmtetechnieken werken. Uit het plenaire gedeelte bleek dat veel aanwezige bewoners niet wisten wat een warmtenet is. We leggen uit hoe deze warmtealternatieven werken en wat het voor de bewoners betekent om op deze manier hun huis te verwarmen. Dit doen we door met een kaart te laten zien waar het warmtenet al ligt en met foto's van een warmtepomp en een model-afleverset. Er kwamen relatief weinig vragen of kritische geluiden op het warmtenet of warmtepomp. Vermoedelijk komt dit doordat het kennisniveau van het warmtenet of warmtepomp lager is en dit hierdoor minder vragen oproept dan

Isolatie

Bij deze stand informeerden we woningeigenaren over de mogelijkheden om hun woning te isoleren en energie te besparen. Collega's van 'Wonen' waren aanwezig voor de informatievoorziening over financiën, subsidies en collectieve inkoopactie voor de spijtvrije maatregelen. Bewoners die lid zijn van een VvE konden bij deze stand terecht met vragen over het verduurzamen als VvE. De VvE heeft een aparte aanpak binnen de buurtaanpak Aardgasvrij. Bewoners konden zich hier opgeven wanneer ze op de hoogte willen worden gehouden over het isolatieaanbod van de gemeente.

Besparen

Energie-U en Energiebox waren aanwezig voor het geven van handelingsperspectief op kleine maatregelen. Hierdoor hebben ook huurders een handelingsperspectief. Het besparingsrad van de Klimaatkermis stond hier om bewoners nieuwsgierig te maken. Ze konden een draai geven aan het rad en zo kleine energiebesparende cadeautjes winnen. Hierdoor konden ze direct aan de slag met energiebesparing.

Inductie koken

Bij dit kraampje werden op inductie twee tajine en thee bereid door de eigenaar van het theehuis in Kanaleneiland-Zuid. Ook was hier meer informatie over koken op inductie te vinden. Zo lieten we zien hoe je kan koken met een tajine op een inductieplaat een met en zonder adapter. Ook mochten bewoners magneetje meenemen om thuis te testen of hun pannen geschikt zijn om te koken op inductie.

Uit gesprekken met de aanwezige bewoners bleek dat er veel vragen en weinig ervaring was met inductie koken. Laten zien hoe inductie koken werkt helpt om inwoners hiermee kennis te laten maken. Nadat inwoners zien hoe het werkt komen er vragen, anders is de overstap op inductie koken te abstract om vragen over te kunnen stellen. Er werd positief gereageerd op de tajine en de Turkse en Marokkaanse thee.

Algemene sfeer en impressie

De avond werd relatief goed bezocht voor dit cluster, er waren 35x buurtbewoners aanwezig. Er heerste een gemoedelijke sfeer tijdens de avond en de inwoners waren over het algemeen positief. Opvallend was dat inwoners lang bleven hangen en niet direct na het plenaire gedeelte naar huis gingen. Ook was er een variëteit aan bewoners. Ongeveer de helft van de aanwezige bewoners was huurder, de andere helft eigenaar. Zeker 7 mensen waren lid van een VvE. Een ondervertegenwoordigde groep op de avond is de groep ouders met (jonge) kinderen. Dit komt vermoedelijk door het tijdstip. Hierom organiseren we een bijeenkomst met dezelfde boodschap in de ochtend om ook deze doelgroep de kans te geven om te komen. Een aantal vrouwen heeft al aangegeven daar graag gebruik van te maken.

Evaluatie en leerpunten voor volgende bijeenkomsten

- Inwoners van tevoren laten aanmelden zorgt voor een beter beeld op hoeveel inwoners en wie er komen. Dit beeld ontbrak nu, waardoor het lastig was om hierop in te spelen bij het plenaire gedeelte.
- Er was niemand van de locatie aanwezig om (technische) problemen direct op te kunnen lossen. Hierdoor duurde de voorbereiding langer dan verwacht. Volgende keer is het belangrijk om ervoor te zorgen dat er wel iemand aanwezig is.
- Sommige inwoners waren (veel) te vroeg. Volgende keer is het van belang om te zorgen dat we voor hen een plek bedenken.

- Het eten op locatie zorgde voor een goede sfeer en een goede voorbereiding ter plekke.
- Het doel van de bijeenkomst kan explicieter worden gemaakt. Dit zorgt voor duidelijkheid bij bewoners.
- De lokale voorzitter deed het goed en zorgde voor een goede sfeer.
- De doelgroep 'gezinnen met jonge kinderen' was ondervertegenwoordigd. Dit komt waarschijnlijk door het tijdstip van de bijeenkomst.
- Inwoners bleven lang aanwezig. Dit had waarschijnlijk te maken met de aanwezigheid van eten en drinken.

Vervolgafspraken

We zetten verder in op de bewustwording van aardgasvrij wonen als thema en het bereiken van meer inwoners in Kanaleneiland-Zuid om ze te informeren over de buurtaanpak aardgasvrij. De participatie uitgangspunten en de activiteiten staan ook beschreven in het Participatieplan Kanaleneiland-Zuid. We organiseren de komende periode in ieder geval de volgende activiteiten:

- Terugkoppeling startbijeenkomst
Een terugkoppeling van deze startbijeenkomst wordt online gezet op het gemeentelijk platform DenkMee. Een video van de informatiebijeenkomst is hier te vinden. [\[video volgt\]](#)
Ook U in de wijk heeft een opname gemaakt van de avond [Kanaleneiland Aardgasvrij - YouTube](#)
- Inloopspreekuur Omgevingsmanager
Er wordt actief ingezet op het onderhouden van contacten met inwoners buiten de geplande bijeenkomsten om. Zo houden we gevoel bij wat leeft wat bijdraagt aan een omgevingsbewust Uitvoeringsplan en goede informatievoorziening aan inwoners. Om andere doelgroepen te bereiken en zichtbaar te zijn in de wijk zal de Omgevingsmanager wekelijks op vrijdagochtend van 10 – 11 uur een inloopspreekuur houden in Bibliotheek Kanaleneiland. Eind 2023 evalueren we of we het inloopspreekuur voortzetten en of het werkt voor de volgende clusters.
- (Verkorte) ochtendbijeenkomst
Een ondervertegenwoordigde doelgroep op de informatieavond waren gezinnen met jonge kinderen. Waarschijnlijk komt dit vanwege het tijdstip van deze avond. Daarom organiseren wij een verkorte bijeenkomst op vrijdagochtend 17 november in Bibliotheek Kanaleneiland. Dit zal een uitbreiding van het inloopspreekuur zijn.
- Aansluiten Klimaatkermis
Om actief en outreachend het gesprek met inwoners te voeren willen we zichtbaar in de wijk worden. Dit doen we door onder andere aan te sluiten bij evenementen die in de wijk worden georganiseerd, zoals de klimaatkermis. Naar verwachting zal dit evenement in december plaats gaan vinden.
- Aansluiten participatie in gemeentelijke project Vasco Da Gamalaan en omgeving: opnieuw inrichten
Naar verwachting wordt aan het einde van het jaar vervolg gegeven op de participatie in dit project. Vanuit de buurtaanpak aardgasvrij zullen wij deze avond aansluiten om eventuele vragen over aardgasvrij te beantwoorden.
- Kookworkshop
In Kanaleneiland-Zuid is aardgasvrij koken een groot thema. Uit de buurtpeiling blijkt dat veel inwoners nog op gas koken en van mening zijn dat het eten niet goed kan worden bereid op inductie. Daarom besteden wij hier extra aandacht aan en organiseren wij een kookworkshop samen de betrokken inwoners uit de wijk die ook aanwezig waren voor de catering op de startbijeenkomst voor inwoners uit de wijk.
- Focusgroep 'Onderzoek'
We zetten een focusgroep op voor de inwoners die mee willen denken over het onderzoek naar de maatschappelijke- en eindgebruikerskosten van de verschillende warmtealternatieven. Het doel van het onderzoek is te komen tot de meest haal- en betaalbare warmte-oplossing voor het cluster Kanaleneiland Zuid. Bewoners kunnen vooraf onderzoeksvragen inbrengen en meedenken over het selecteren van het onderzoeksbureau. Hiervoor wordt een brainstormsessie georganiseerd. Na de start van het onderzoek zal na ca. 4 maanden een

sessie worden ingepland waarbij een expert wordt ingevlogen om de tussentijdse resultaten voor te leggen.

- Lesprogramma op scholen

Samen met Technotrend en het Globe College werken we aan een nieuwe reeks lessen over energie op basisscholen in Kanaleneiland Zuid. In dit lesprogramma krijgt aardgasvrij ook een plek.

Nadat we bovenstaande activiteiten hebben doorlopen evalueren we het participatieproces en nemen we de evaluatie- en leerpunten mee in het vervolg van de participatie en de inzet van andere participatiemiddelen.

Bijlage 1: sfeerimpressie van de bijeenkomst in foto's

